

PÜHAD:

Jõulud muuseumis ja merel

Lk 779-780 ja 782-783

NÕIDUS:

Nõiataimed ja rituaalid

LK 784-786

KÄSITÖÖ:

Pitsid ja rätid

Lk 796-798

JÕULU OOTEL Targu Talita

Maalehe nõandelisa Nr 49 4. detsember 2014

Mündipoe kinkekaardid
10 €, 20 €, 50 € ja 100 €

PARIMAD JÕULUKINGID MÜNDIPOEST!

Jõuluvana - Santa Claus - Kiribati 2012.a värvitrukkis hõbemünt
Hõbe: 92,5 %
Kaal: 12 g
Hind: 99 €

Kitse aasta 2015 kollase pärliga Fiji hõbemünt
Hõbe: 99,9 %
Kaal: 1 unts
Hind: 99 €

Moldaviit meteoriid - Cooki Saarte 2014.a hõbemünt
Hõbe: 99,9 %
Kaal: 1 unts
Hind: 115 €

Kitse aasta Tokelau 25 2015.a hõbemünt
Hõbe: 99,9 %
Kaal: 31,1 g
Hind: 119 €

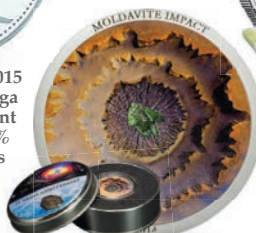
Hobune - Mongoolia loodus 2014 laserlõikega hõbemünt
Hõbe: 92,5 %
Kaal: 1/10 untsi
Hind: 125 €

Sodiaagimärgid - Kaljukits, Makedoonia 10 Dinaari hõbemünt
Hõbe: 92,5 % / Kaal: 21 g
Hind: 119 €

Sodiaagimärgid - Ambur, Makedoonia 10 Dinaari hõbemünt
Hõbe: 92,5 %
Kaal: 21 g
Hind: 119 €

"Sündinud vanemate rõõmuks", Austraalia 2014.a hõbemünt
Hõbe: 99,9 %
Kaal: 15,591 g
Hind: 89 €

Kitse aasta 2015.a Austraalia kuldmünt
Kuld: 99,99 %
Kaal: 1/10 untsi
Hind: 290 €

Unts Öinne - Ristikhein, Palau 2015.a hõbemünt
Hõbe: 92,5 %
Kaal: 1 unts
Hind: 119 €

Klaastiabadega Liblikas - klaaslisandiga hõbemünt, Palau 2014
Hõbe: 92,5 % / Kaal: 50 g
Hind: 325 €

Läti 2009.a hõbemünt Jõulukuusk
Hõbe: 92,5 %
Kaal: 22 g
Hind: 55 €

Euromüntide kogumisalus 26 riigi euromüntidele
Hind: 19.90 €

Vatikani 2014 euromüntide komplekt
Hind: 125 €

Euromüntide kataloog 2014 - inglise keeles
SOODUSHIND
12.50 €

Kolm tarka ahvi - Tanzania 2014 hõbemünt
Hõbe: 99,9 %
Kaal: 1 unts
Hind: 135 €

Malta 2 € juubelimünt 2014 - Iseseisvuse 50. Aastapäev
Hind: 9 €

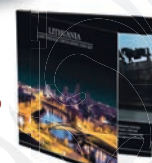

Luxemburgi 2 € juubelimünt 2014 - Suurhertsog Jeani troonile tõusmise 50. Aastapäev
Hind: 7 €

Vista album 2€ juubelimüntidele
Hind: 39.90 €

Suur valik erinevaid luupe

Leedu käibemüntide komplekt
Hind: 19.90 € aastapäev Hind: 7 €

Sloveenia 2 € 2014 juubelimünt - Barbara Celjska kroonimise 600. aastapäev
Hind: 7 €

Suur valik 2 € meenemünt!

Vatikan 2 € 2014 juubelimünt - Berliini müüri langemise 25. Aastapäev
Hind: 55 €

Vana-Viru 5, 10111 Tallinn Tel: 644 0593 Avatud: E-R 10-17, L 11-16 myndipood@myndipood.ee

Lihtsaim viis tellimiseks - e-mündipood: www.myndipood.ee.

Kohalettoimetamine Omniva kullerteenuse või Omniva pakiautomaadi vahendusel.

Jõulude eel oleme avatud ka pühapäeval, 21. detsembril kell 11-16

MÜNDIPOOD
MEENEMÜNTIDE ASJATUNDIA

Pühadeks häid raamatuid!

Ingmar Bergman. Armastus, seks ja truudusetus

Thomas Sjöberg

Ingmar Bergman oli keeruline isiksus, tal jäi selja taha viis abielu ja üheksa last. Selles kõmulises raamatus kirjeldab autor värvikalt peale tööalaste saavutuste ka Bergmani eraelu.

Põhjala ristisõjad

Eric Christiansen

XII–XIV sajandil vallutasid Rootsi ja Taani koos Saksa Orduga Läänemere idakaldal uusi alasid. Kõik, mis seostub Lääne-Euroopa keskajaga – linnad, kirikud, tsunftid, linnused, mõisad, feodaalne seadusandlus ja katoliiklus –, on sündinud just nende sõdade tagajärjel.

Enelin, tema glamuursed legendid ja skandaalid

Peeter Raidla

Enelin Meisi oli 1990ndatel legendaarse kuulsusega. Ent kümnendi lõpuks oli kõigest vähe järel, firmad olid laostunud ja peategelane

ise kadus Venemaale. Raamat jutustab uskumatutest üheksakümnendatest, mil võis kiirelt võita ja kaotada kõik.

Loomaia jäljerajad

Piret Mäeniit

Inimesed ja muud elukad on juba kolmveerand sajandit Eesti loomaaiandusse oma jälgi jätnud. Raamat ei pretendeeri autentsele ajalookäsitlusele, ent avab isegi asjaosaliste jaoks täiesti uusi vaatnurki!

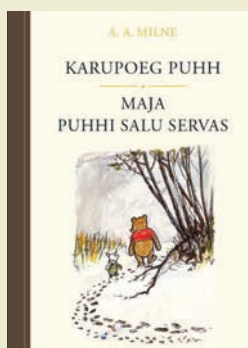

Lennujaama lutikad ei anna alla

Kairi Look

Lutikas Ludvig elab perega lennujaamas laiska ja lõbusat elu, kuni ühel päeval ähvardab lennujaama sulgemine. Koos teiste lennujaamas elavate siti-

katega algavad seiklused, et ühine kodu päästa. Lõbusad pildid joonistas raamatule Kaspar Jancis.

Karupoeg Puhh. Maja Puhhi salu servas

A.A. Milne

Raamat sisaldab mõlemat Puhhi seikluste osa: "Karupoeg Puhh" ning "Maja Puhhi salu servas".

Armastatud lasteraamatu uus väljaanne ilmub eesti keeles esimest korda koos E. H. Shepardi värviliste illustatsioonidega.

Jõuluvana ja/kui jumal

Tunnistagem, et jõuluajal tekib hetki, kus tunne me teatud ebamugavust. Sest valetada on inetu. Aga kus on vale, kus tõde, ei tea me isegi.

Otse öeldes: jõuluvana on segased lood. Kui tema (olemas)olemine ja olemus pole lapsepõlves saanud ammendavaid vastuseid, oleme nõutud ka täiskasvanuna.

Õigupoolest on jõuluvana palju sarnasust jumalaga, nõnda jagunevad ühe või/ja teise uskujad laias laastus kahete rühma.

1. Ta on olemas. Üks ja ainus. Kirjutame: Jumal ja Jõuluvana.

2. Neid on mitu, lausa palju. Kirjapildis väikese tähega.

Tähtsamgi küsimus on, kuidas nad meid mõjutavad. Kas nad määravad meie saatuse/toovad kingitused või peame ise vaeva nägema? Ja kas vahendajad on nende head abiliised või kavalpead?

Jumala kohta meeldib mulle enim tõdemus: kui jumal on meri, siis sina oled laine. Selle määratlusega peaksid olema rahul kõik, sest annab jahsul-on-õigus vastuse nii uskujale kui ka skeptikule.

Paralleele luues: jõulurõõm koos kõigi asjaosalistega on meile nii ehk naa ette nähtud-määratud, aga selle loomisele tuleb ikka ise kõvasti kaasa aidata. Ja ükski vastus lapse kahtlevale küsimusele pole tegelikult vale.

Ilusat ja tegusat jõulootust!

KAJA PRÜGI

EESTI VABAÕHUMUUSEIUM

Valged jõulud Sepa talus Eesti Vabaõhumuuseumis.

JÕULULAPSE elutee läbi sajandi

Oleme viimasel veerandsajandil harjunud mõttega, et iga aasta detsembrikuus ootab meid ees suur pühadeaeg – jõulud.

Kasvava ärevusega käib talviselt pimedate öhtute varjus kingituste otsimine, jõulupidude kavandamine, kaunistuste, kaartide ja pühadesöökide valmistamine, salmide päheppimine. Ettevalmistuste maht tundub iga aastaga aina kasvavat.

Kõigil meil on välja kujunenud oma väikesed traditsioonid, ja vahel tundub, et need on kestnud juba aegade algusest. Ometi on Eestimaal jõulupühadega seotud kombad muutunud vaid viimaste inimpõlvade jooksul.

Jõulud-närid läbi aegade

Tänapäeva lapsed peavad juba novembri lõpus lahti minevat pühade- ja kingirallit üsna tavapäraseks. Veidi vanemad, 30–40aastased, mäletavad aga 1990ndate alguses kaubanduses toimunud plahvatust, kui müügile tuli kõikvõimalikke jõuluasju, nii et see defitsiidi

najal sirgunud inimestel silme eest kirjuks võttis.

Nende vanemad tunnevad lähemalt hoopis teistmoodi pühased, nääre, mis omakorda nende vanematele tundusid pealesunnitud ja võõra nähtusena. Nad olid harjunud tähistama koduseid jõule ühes kauni kuusepuu, jõuluvana ja kingitustega, nagu kombeks Eestis XX sajandi esimesel poolel.

Pühade lugu vabaõhumuuseumis

Ent ka tol kaugel ajal leidis inimesi, kelle mõttes seostusid jõulupühad hoopis toas õlgede sees mängimise, pika laua ja öösel loomadele leiva viimisega. Pika eluea jooksul on aga nii mõnigi meist kõik need muutused pidanud kaasa tegema!

Just säärasel viisil jõulukometele tagasivaatavalt jutustab ka Eesti Vabaõhumuuseum sel aastal jõulukülas Eesti pühade lugu. 19.–21. detsembri toimuva ürituse peategelaseks on tragi naisterahvas Aliine Tamm, kelle saatuse keerdkäigud on välja mõeldud päriselu lugudele toetudes.

Järg lk 780

Algus lk 779

Muuseumis talust tallu astudes saame Aliine elu eri aastatel tuttavaks mitmete ajastute, riigikordade ja tavadega, millega üks XX sajandi hakul sündinud naine rinda pistma pidi.

Enamasti on kõige kaunimad jõulumälestused inimestel pärit lapsepõlvest, mil pühad oma kaunistuste, pillava toidulaua ja küünlavalgusega tundusid nagu tõeline imedemaailm.

XIX ja XX sajandi vahetusel, Aliine lapsepõlves, ei oodatud rehetares jõulutaati ega kingitusi, vaid austati esivanemaid ning püüti järgmiseks aastaks perele õnne ja viljakust kindlustada.

Aliine neiueas, tsaariaja lõpul, olid pühadekombed linliku kultuuri eeskujul juba suures osas muutumas. Vanade uskumuste mõjul olid aga jõulud siiski vallalistele neidudele parim aeg tulevase abikaasa ennustamiseks.

Pereelu õnnelikemad aastad veetis Aliine esimese Eesti Vabariigi ajal, mil jõuka talu perepoja abikaasana võis naine nautida imelist pühadeaega, nüüd juba pisut saskikultki jõulukuuse, kingituste, pühadepostkaartide ja jõuluvana seltsis.

1940ndal, esimesel nõukogude võimu aastal, seati aga kogu senine eluõnn küsimuse alla, rääkimata jõulude pühitsemisest, mida ajalehtedes paljastati kui kristlaste valejuttu.

Uue korra saabumisega pidid lõpuks kõik leppima ja 1960ndatel aitas kooliõpetajana töötav Aliine nõukogudeaegset näärripidu korraldada. Pühade kristlik sisu oli põlu all ja tähistamise aeg nihutati vana-aastaõhtu peale. Kuid näärivana oli siiski vägagi endisaegse jõuluvana sarnane, niisamuti päeva juurde

EESTI VABAÕHUMUUSEUM

Mõnus saanisõit lumises muuseumis.

kuuluvad kingitused, nääripuu ja uhke peolaud.

Koduseinte vahel jätkus aga jõulupühade tähistamine vaatamata võimude püüetele nende pidamine keeruliseks teha. Saada polnud kuuski, verivorste, küünlaid ega muud pühadekaupa.

Tublid perenaised ei jäänud aga nendegi asjadeta häтта. Alles 1980ndatel hakati jõule jälle julgelt tähistama.

Jõulude nüüdne pale

Praegu seisame omamoodi küsimuse ees: milline on jõulupühade nägu nüüdsel ajal? Ilmselt vedame kaubanduskeskuses perele kinke valides rohkem aega kui kirikus jõulu-

jumalateenistusel, kulutame raha pigem jõululaua maitsetele kui ligimeste aitamisele.

Esivanemate ennustamised on suuremas osas ununenud, jõule ei pea me ka salaja igatsema nagu sügaval nõukogude ajal. On see pigem hetk, mil aeg maha võtta ja perega koos olla, imetleda talvist loodust, äkki koos veidi laulda ja mängida-gi nagu ennevanasti?

Praegustele põlvkondadele oma-seid jõulukombeid oskame hinnata ehk alles paarikümne aasta möödudes – kes teab, äkki on selleks ajaks hoopis uued tavad peale kasvanud.

VIVIAN SIIRMAN

Eesti Vabaõhumuuseumi avalike ürituste korraldaja

SUURIM JÕULUMÜÜK EESTIS

JÕULULAAT

5.-7. DETSEMBER
TARTU MESSIKESKUSES

REEDE 12-19 LAUPÄEV 10-18 PÜHAPÄEV 10-16

INFO 742 1662, BETTI@TARTUNAITUSED.EE WWW.TARTUNAITUSED.EE/JOULULAAT

• 150 FIRMAT • LASTELE BATUUDIALA • JÕULUMAA ELUSLOOMADEGA • LAVAPROGRAMM

PILET 2 €

TASUTA JÕULUBUSS

TÄISTUNDIDEL Raekoja platsilt

TARTU NAITUSED
AS TARTU NAITUSED, FR. R. KREUTZVALDI 60, TARTU 51014

LEMMIKLOOMAD eelistavad jõulurahu

Inimesed naudivad ilutulestikku aasta ringi, kuid enamik loomi tahaks ootamatu müra ja valgussähvatuste peale hoopis peitu pugeda või põgeneda.

Eriti suurt segadust ja hirmu tunnevad loomad detsembris ja muidugi aastavahetusel, kui rakettide kasutamise sagedus suureneb.

Sihitu ringitormamine mööda tuba või hoovi, tooli all värisemine, mööbli ja uksepiitade kraapimine, haukumine ja ulgumine, söömishäired ning väljaheidete tuppa tegemine on tüüpilised selgelt äratuntavad stressi ilmingud.

Looma hoolikamalt jälgides võib märgata lõõtsutamist, suurenenud süljaveolumist, sagedast maigutamist ja limpsimist ning intensiivset karvkatte lakkumist või närimist.

Järgnevalt mõned nõuanded, kuidas oma kartlikke lemmikuid aidata.

■ Ära jäta looma hoovi, aedikusse või ketti, kui on teada, et ta kardab ilutulestiku müra. Loom võib endale haiget teha või põgeneda ning järel lohisev kett võib saada saatuslikuks. Pikemad jalutuskäigud planeeri valgesse aega. Kui juhtub, et jalutuskäigul kuulute raketi heli, võiks käepärast olla maius või koera lemmikmänguasi, mida kohe loomale pakkuda.

■ Toas olles taga loomale koht, kuhu peituda (pesa, kohev tekk, korv, kast, mööbliese); hoia tema

läheduses mänguasju ja looma lemmiktoitu või spetsiaalseid toitu mahutavaid mänguasju (toidupallid, kongid).

■ Kui avastad, et kass on end kuskile peitnud, siis las jääda nii, ära meelita ega tiri teda oma peidukohast välja. Sel moel põhjustad veelgi rohkem pinget. Võid panna tema lähedusse pisut lemmiktoitu.

■ Kui sul on kodus mitu looma, kes kõik on kartlikud, siis tasuks nad võimalusel eraldada ja tagada igaühele oma vaikne nurgake muga-va pesa, lemmiktoitu ja veekausiga.

■ Pisinäriistel ja lindudel kata vähemalt pool pesa tekiga ja kasuta rohkelt allapanumaterjali, et võimaldada varjumist. Ära unusta toitu ja vett!

■ Kasuta akendel katteid, et vältida valgussähvatusi. Jäta raadio või televiisor mängima, et summutada helisid. Helivaljus olgu tavapärane või veidi valjem.

■ Kui sul on aega, hakka juba varakult, näiteks mõni kuu varem harjutama looma ilutulestiku helidega, kasutades näiteks videoid või helisalvestisi, pakkudes samal ajal loomale maiustust või mängimiseks tema lemmikmänguasja ja mängi koos lemmikuga. Sellised sessioonid võiksid algul olla vaid mõneminutised ja järk-järgult pikeneda, samuti reguleeri helivaljust. Eesmärk on seostada halb elamus hea elamusega ja niimoodi lepitada koera uue olukorraga.

■ Ignoreeri väljast kostvat müra, mängi samal ajal mõne mänguasjaga ja vaata, kas tekitad loomas huvi

Ära jäta looma hoovi, aedikusse või ketti, kui on teada, et ta kardab ilutulestiku müra.

enda ja eseme vastu. Kui jah, siis tegele ja mängi loomaga, kuid ära sunni teda vägisi mängima.

■ Ära näita oma oleku, tonaalsuse ja kehakeelega, et ka sulle on müra häiriv, loom mõistab seda, tajub sinu pingeid ja muutub veelgi närvilisemaks. Samuti ei tasuks looma liigselt kaisutada, hellitada ja temaga nunnutaval hääletoonil rääkida, selline käitumine kinnitab hirmutunnet veelgi.

■ Tuge võib leida sõpradelt või tuttavatelt, kellel on koer, kes saab hästi läbi ka sinu koeraga ning kes on ilutulestiku suhtes ükskõikne. Su koer võib temaga koos olles mõista, et pole põhjust muretseda.

■ Abi võib saada ka rahustavatest preparaatidest. Näiteks palderjani, basiiliku, salvei ja vetiveri eeterlikel õlidel põhinev aroomiteraapiline PetRemedy omab rahustavat toimet, on looduslik ja ei ärrita nahka ning on kasutatav nii õhku, esemetele ja riieele piserdatava spreina kui ka seinakontakti ühendatava adapter-difuuserina.

■ Kui siiski tundub, et eelnimetatud meetmetest ei aita, võiks pöörduda väikeloomaarsti või loomade käitumisterapeudi poole.

SIGRID LAPP
loomaarst

pet remedy

Looduslik rahusti lemmikloomadele

Pet Remedy põhineb palderjani, basiiliku, salvei ja vetiveri eeterlikel õlidel, mis rahustavad kiiresti stressis ja rahutuid koeri, kasse, küülikuid, närilisi, hobuseid ja linde.

Saadaval hästivarustatud loomakliinikutes!

Lisainfo: tel 7390 690 ja www.dimela.ee/pet-remedy

Mere moodi jõulud

EESTI RAHVA MUUSEUM

Meremeeste ja rannaelanike jõulutraditsioonidest pajatas vahvaid lugusid Eesti Meremuuseumi teadusosakonna juht Teele Saar.

Jõuludele mõeldes kujutame ette pilti, kus metsast tuuakse tuppa kuusk, ahju pannakse jõulupraad ja pliidil podiseb hapukapsas. Kass lööb kamina ees nurru ning tuba on piparkoogi- ja küünlalõhna täis.

Kuidas aga veetsid omal ajal jõule meremehed, kelle ümber lainetas sügav ja piiritu meri? Millised olid ühed õiged meremehe jõulud? Mida nad pühade ajal sõid ning millised olid nende jõulukombed?

Jõulupuu ja jõuluvana

Olgugi et eespool kirjeldatud traditsioonilist jõuluõhtut on merel keeruline ette kujutada, olid ka meremeestel oma jõulukombed ja -rituaalid. Üks peamine jõulutraditsiooni osa oli meremeeste isetehtud jõulupuu, sest kust sa ikka seda kuuske tood, kui ümberingi lainetab meri.

“Meremeeste jõlukuusk valmistati

kõigest, mis laevas üle jäi – puutükkidest ja köiejuppidest ning kaunistati kõikvõimaliku kättejuhtuvaga. Nii sattusid kuusele konservevikarbid ja õngekonksudki,” kirjeldab Teele isemoodi jõulupuud.

Ehtne meremeeste jõulupuu.

MEREMUUSEUM

Loogast valmistatud näärisokk. Leisi kihelkond, ERM Fk 463:1.

Ka jõuluvana tegelaskuju tekkimine on pisut meremeeste ja nende kommetega seotud. Nimelt on jõulude ajal kinke jagava vana mehe kuju seotud meremeeste kaitsepühaku Püha Nikolausiga (inglise k Saint Nicolaus ehk Santa Claus). Püha Nikolaus elas III–IV sajandil Väike-Aasias (tänapäeva Türki lääneosa) ja oli Myra linna peapiiskop. Legendide järgi oli ta rahumeelne, heasüdamlik ja abivalmis inimene ning suur heategija ja meremeeste kaitsja, kes jagas neile jõulude ajal kingitusi.

Pühadetoitud

Meremeeste toidulaud sarnanes rannaelanike küllaltlgi üksluisse menüüga. Näiteks kuulusid sinna peamiselt kala, kartul, puder, odra-kruupidega supp ja hapukapsasupp. Mõistagi oli nii meremeeste kui randlaste põhitoiduks kala.

“Jõuludeks tehti aga rohkem head ja paremat, muu hulgas tanguvorsti, kääki ja saia. Näiteks Pakri saartel oli kombeks jõuluks küpsetada leivakakk, mis seisis laual terve jõuluaja,” tõi Teele välja jõululaua erinevused argitoidu omast.

***** Laupäev, 20. detsember 2014 kell 13 Niguliste kirik

Tütarlastekoori Ellerhein jõulukontsert

Kaastegevad Ulla Krigul (orel)
Johannes Välja (tšello)

Dirigent Ingrid Kõrvits Koormeister Ülle Sander
Klaveril Sten Heinoja Hääleseadja Vilja Sliževski

Kavas Vivaldi, Mendelssohn-Bartholdy,
Schumann, Holst, Kodály, Sisask, Ehala jt

Piletid 10/7 € müügil tund enne algust kohapeal

TALLINNA
MUSICENTRUS
KULLO

MEREMEHE GARDEROOB

Mida meremehed jõulu aegu seljas kandsid?

Kauba- või reisilaeva meremees kandis seljas tavalisi riideid, mis kodust kaasa pakiti. Riituse osas olid ranged reeglid aga mereväelastel, kelle vormiriietuse juurde kuulusid triibulised särgid, alt laienevad püksid, madrusekraega pluusid ning kaherealised meremehejakid.

Kuni jaanuari keskpaigani avatud Lennusadama näitus "Meri riidekapis" räägib lahti meremeeste vormiriietuse tekke loo. Miks on meremeeste särk triibuline, milline elupäästev roll oli madrusekrael ning alt laienevatel pükstel ning kuidas sai meremeeste jakist ehk *pea coat*'ist asendamatu talvemantel ka tänavamoos.

Loomulikult ei puudunud korralikult jõululaualt õlu, mida kutsuti ka jõulumärjaks. "Õlu tehti valmis toomapäevaks ja seda käidi talust talusse lõpetamas kuni nääri lõpuni," täpsustas ta.

Valdavalt saabusid meremehed jõuluks koju, sest talveperioodil Eesti piirkonnas laevaliiklus lõppes. Kuid oli ka neid, kes veetsid jõulupühad lõunamaa vetes kaupavedades ning katsid laua selle toidukraamiga, mida piirkonnas parasjagu saada oli.

Jõulutraditsioonid

Rannaelanike ja meremeeste jõulukommetes ning traditsioonides on tunda palju Põhjala tunnusooni, mis jõudsid ülemerekontaktide kaudu kõigepealt rannaaladele ja saartele ning levisid edasi Mandri-Eestisse.

Põhjala traditsioonide hulka kuuluvad ka õllejoomine, seakujulise jõululeiva küpsetamine, jõuluõlgede tuppatoomine, ülesriputatava jõulukrooni valmistamine ja tuleva aasta viljasaagi ennustamiseks peatäie õlgede üle aampalgi viskamine.

Saartel liikus nääriööl perest perre näärisokk, kes käis head uut aastat soovimas. Näärisokk oli end sokuks maskeerinud noormees, kes püüdis jäljendada soku. Tal olid sokusarvedest, õlgedest, rop-simõõkadest või puulusikatest sarved. Soku selgroo moodustas ho-

buselook, mille otsa kinnitati puust sarvedega sokupea, teises otsas aga saunavihas või kadakast saba.

Sokuna esinev noormees istus kaksiratsa loogal, katteks pahupiidi kasukas ja kaelas karjakell või krapp. Tihti liitusid sokud ühtseks suureks karjaks, millega ringi liiguti. Ukse taha tuldi suure kisa ja käreaga, poksiti ja kõlistati kellasad.

Sisse astudes sooviti uue aasta õnne tavaliselt sõnadega "Head uut aastat!" – "Tüdrukud mehele, kanad munele, lammastele kaksikud talled, hobustele täkust varsad!". Põrandale visati herneid ning sokkudele pakkus pererahvas õlut, keedetud ube, õunu, pähkleid; sarvede otsa seoti sukki ja kindaid.

Uusaastatraditsioonid

Uusaastaöö eriliseks muutmiseks oli rannaski mitmeid viise: märgitud on nii õnnevalmist kui seda, et sel õhtul pidi kaksteist korda sööma. "Kui öösel magama heideti, siis jäeti sukad jalga, et uuel aastal jalgu ära ei lööks või neile muud hädad kallale ei tuleks. Oli ka neid, kes ei heitnud üldse magama, et hea kalaõnn endale hoida," toob Teele välja erilisemad traditsioonid.

Lisaks oli tavaks käia mererannal kalakoitu tervitamas – kus taevase mere kohal heledam näis, selles piirkonnas arvati suvisel püügi ajal kalaparvi püüvat.

ADA TAMMIK

Meenutusi
kaptan Johan Pitka
jõuludest merel,
Lõunaristi all

Juba päeval valmistasin jõulupakid igale mehele, kõigile nimed peale kirjutatud. Õhtuks oli ka jõulupuu valmis ja küünlad küljes.

REPRO

Johan Pitka.

Jõulupuuks oli ümber tehtud vana hanspaak, millesse puuriti igale poole palju auke ja pisteti igasse auku pulk, kõik kaeti rohelise paberiga ja roheliseks värvitud puuvilladega ning kinnitati pulkade külge laeva rasvaküünlad, lühikesteks tükkideks lõigatud.

Maiustuste asemel rippusid "okstes" paberossid, sigaretid, sigarid, piibutubakapakid ja hambatubakatahvliid, mis olid väga sarnased šokolaaditahvlitega.

Kui õhtu jõudis ja pimedus laotas oma musta mantli üle ookeani pinna ning kuuta taeva-laotuses särased nagu läbi õrna loori miljonid tähed, nende seas Lõunarist oma täies ilus, siis süütasime kokaga kajutilaual oma jõulupuu ja meeskond kogunes kajutisse selle ümber, kuna tüürimees, kes meie keelt ei mõistnud, rooli läks.

Kui olin jutluseraamatust ette lugenud hariliku jõuluõõjutluse, jagasin meestele kingid välja, andsin igale mehele klaasi veini ja siis laulsime koos mõned tuntud jõululaulud.

Allikas: Pitka, J.
"Minu mälestused I–IV",
Tallinn 2010

KOHE ON JÕULUD!

Kingid toob kohale Itella SmartPOST

itella
SmartPOST

www.smartpost.ee

Uueks aastaks ÕNN ÕUELE

Vanarahvas teadis, et igäiks on oma õnne sepp. Sestap oleks aasta lõpul paslik horoskoopide lugemise asemel või kõrval endale ise armuõnne ja jõukust nõiduda.

Novembrikuu keskpaigas said huvilised Tallinna Botaanikaaias tutvavaks taimedega, kelle osava käsitsemisega saab meelitada õnne õuele, peletada kurbuse meelet ja kurjuse majast. Siinkohal mõned vihjed.

ALPIKANN ■ Aasta pimedaimal ajal kipub kurbus ja masendus meie hinge matma – siinkohal on abi alpikannist. Alpikann aitab tõsta madalat enesehinnangut, täites

südame enesearmastuse ja -aktsepteerimisega. Kui asetate alpikanni voodi kõrvale, tagab ta magajale rahuliku une, peletades õudusunenäod.

Et meelitada ligi tõelist armastust, pange ta mõnda tähendusliku kohta oma kodus – nn kodualtariile tahapoole paremale. Alpikann aitab vabaneda ka minevikualust.

KANNIKESEÕIELINE SÄNTPOOLIA

■ Sântpooliate kasvatamine aitab saada kontakti maa väega. Kui tahate süvendada oma sidet vaimusuga, asetage sügavililla sântpoolia mõnda tähenduslikku kohta oma kodus. Aknalauale kasvades-õitsetes õnnistab ta teie kodu, toites seda elurõõmu ja armastuse energiaga.

PÄEVALILL ■ Päevalille kasvatamine aias kindlustab teid õnne, tervise ja pika eaga. Kui sööte päikeseloojangu ajal päevalilleseemneid, läheb soov täide. Soovitud unenäo nägemiseks lisage toidule päevalilleseemneid. Asetage päevalill voodi alla ja saate teada tõe.

HARILIK JÄNESEKAPSAS ■ Jänese-kapsast on kasutatud õnne ja jõukuse ligimeelitamiseks. Jõukuse meelitamiseks kandke rahakotis jänese-kapsa lehte. Kinkides jänese-kapsa taime armsamale, võite olla kindel, et uks pikaks romantiliseks suhteks on avatud. Kui sõber on haige ja viibib haiglas, viige tema palatisse jänese-kapsa taim. Uskumuste kohaselt aitab taim tal kiiremini paraneda ja kirgastab tema vaimu.

ONYCOR

Kas teie varba- või sõrmeküüs on traumast kahjustatud? Kas soovite ergutada küünte kasvu või soodustada tallanaha elastsust?

Onycor sisaldab tõmmiseid järgmistest looduslikest komponentidest: agaav, sirel, pune, valge sinep, Cayenne'i pipar, kadakas, lisaks taruvaik ja etüülalkohol.

Küünekahjustuste ja/või -kasvu kiirendamiseks tilgutage mõned tilgad küüne alla ja vällile. Liigsarvestunud tallanaha pehmemdamiseks või jalanaha hoolduseks hõõruge jalanahale piisav kogus 2–3 minuti jooksul pärast jalgade pesemist ja kuivatamist.

KLUX

Kas teid vaevavad mao ülehappesusest tingitud probleemid ja kõrvetised? Või olete oma kõhu liiga täis söönud? Ehk on stress tekitanud seedehäireid?

Klux koosneb looduslikest preparaatidest: lagrits, kardemon, ingver, samuti glütseriin, etüülalkoholi sisaldus kuni 18%.

Manustage 2 korda päevas enne sööki 40 tilka puhtalt või lahustatult 50 ml leiges (toasoojas) vees. Ennetamiseks söögitoru limaskestast kahjustuste tekkimist, on soovitatav mao ja söögitoru hoolduskuuride tegemine 1–2 korda aastas ühe kuu vältel. Sobib kasutamiseks koos ravimitega. Ei soovitata kasutada raseduse ja imetamise ajal. Sapikivide kahtluse korral kasutada ettevaatusega.

PAPS-20

Kas tunnete, et olete oma lihastele või liigestele liiga teinud? Või häirivad teid nahamarrastused ja -kriimustused? Ehk on teid hammustanud mõni putukas?

Paps-20 koosneb looduslikest preparaatidest: agaav, sirel, taruvaik ning etüülalkohol. Ülitundlikkuse korral üksikkomponentide suhtes tuleb pidada nõu arstiga.

Kandke PAPS-20 õhukese kihina vastavale kehapiirkonnale kuiva naha peale, soovitatavalt 3–4 korda päevas.

UNE-MATI

Kas te ei suuda õhtuti uinuda? Või ärkate öö jooksul korduvalt?

Unetus ja rahutu uni võib tekitada päeval väsimustunde, millele kaasneb kurnatus, närvilisus, mäluhäire. Lisaks muutute ka haigustele vastuvõtlikuks. Une-Mati koosneb looduslikest preparaatidest: viirpuu, veistesüdamerohi, teeleht, põldosi, tatra- ja nisukliid, humal, lisaks etüülalkohol (kuni 16%).

Manustage enne sööki keele alla 25 tilka (1/4 teelusikatäit) 3 korda päevas 2–4 nädala jooksul ja Une-Mati toob teile hea une.

Lisainfo:
www.massuno.ee

Küsi Massuno loodustooteid apteekidest. Apteeker annab ka teavet, millises apteegis toodet parajasti saadaval on.

Kingi terweist!

BANAAN ■ Nõiakunstis on banaani kasutatud külluse ligimeelitamiseks ja viljakuse suurendamiseks. Kui riputate banaanilehed oma välisukse kohale, kaitsevad need teie vara. Banaanitaime all mediteerides kaovad negatiivsed mõtted ja suureneb võime kogeda rõõmu. Pulmatsereemoonia banaani all kindlustab paarile pika ja õnneliku kooselu.

Nüüd küsite, kust see banaanitaime siis hankida. Kasutage oma kujutlusvõimet: sulgege silmad ja kujutage ette, et istute banaanitaime all, tunnete küpsete viljade lõhna... Ka see aitab!

APELSINIPUU ■ Nõiakunstis on ka apelsinipuu tähtis jõukuse ja armastuse ligimeelitaja. Selleks tuleks valmistada apelsiniseemnetest amulette.

Taimega on eemale peletatud kurjust ja negatiivsust. Õnne ja rõõmu ligimeelitamiseks ja negatiivsuse peletamiseks tooge koju apelsine ja laotage apelsinikoori sahtlitesse ja/või riidekappi. Jõukuse ligimeelitamiseks asetage kauss apelsinidega nn kodualtarile ja jagage neid tingimata ka teistega.

KAJA PRÜGI

HOBUKASTAN ■ Hobukastani seemneid (nn kastanimuna) kotikesega kaasas kandes saate eemale peletada peavalu, liigesevalu jt valusid. Paljudes maades usutakse, et nende taskus või kotis kaasas kandmine toob ka õnne.

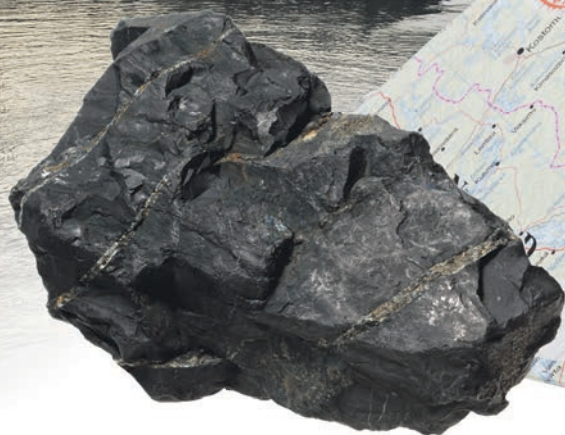
VIINAPUU ■ Viinapuu vägi täidab elu rõõmuga, meelitades ligi õnne ja

kergendust. Kirjutage oma lootused, unistused ja soovid paberitükile, mähkige see viinamarjalehe sisse ning matke oma koduõue vasakusse nurka maha, siis läheb kirjutatu täide.

Jõukuse ligimeelitamiseks hoidke köögis pudel viinamarjaveiniga. Kuid ettevaatust! Hea veini ahvatlus varjutab sageli viinamarjaveini maagilisi omadusi.

Järg lk 786

KUI HOOLID, KINGI TERVIST!

Tutvu ja osta internetist aadressil: www.tervisekivi.ee
või Tervisetooted OÜ esinduspoest Tallinnas Kadaka tee 70C

Tervisekivi maaletooja:
OÜ Gyllenhaal

Algus lk 784

KÜÜSLAUK ■ Küüslauk kaitseb deemonite ja musta maagia eest. Sünnitustoa kaitseb küüslauk haiguste ja nõiduste eest. Uksepiidale riputatud küüslaugupärjad peletavad kurje vaime eemale. Ka kaitseb küüslauk armukadeduse eest, annab julgust ja puhastab negatiivsetest mõtetest, depressioonist ja kinnisideedest.

Merel kaitseb küüslauk uppumisurmasurma eest, hoiab eemale tormid.

PAPRIKA ■ Nõiakunstis kasutatakse paprikat armurohuna. Paprika on üks parimaid erguteid, mis sobib nõrgenenud elujõuga, tahtetule inimesele.

Paprikapulbri lisamine põrandapesuvette puhastab kodu ja tõrjub negatiivsust.

TAMMETÕRUD

■ Tammetõru tuleb kanda kaasas või asetada aknale. Usutakse, et see toob viljakust, külmust ja õnne. Tõru tõstab sek-

suaalset võimekust ja atraktiivsust, kuid kaitseb pahanduste eest.

Täiskuu ajal või neljapäeval kasvava kuu ajal mässige rahataht ümber tõru ja kandke rahakotis, et ta tooks raha ja aitaks sellega targalt ümber käia.

Tõru kaasaskandmine ennetab haigusi ja valu, aitab kaasa pikaealisusele ja nooruse säilitamisele. Kui teil õnnestub õhust kinni püüda langetamelleht, päästab see teid kõigest talvistest külmetushaigustest.

INGVER ■ Ingver on teada-tuntud terviseturgutaja. Kuid kui tugeva tuulega sülitate merre näritud ingverisoomi, ei muutu torm hullemaks.

KAJA PRÜGI

PUIS-INGLITROMPET ■ Inglitrompeti kaudu saab ühendust pidada kadunud esivanematega. Tema abil saab teada haiguste põhjusi ja viisi nende ravimiseks. Inglitrompeti lõhn põhjustab erootilisi unenägusid, sellepärast kasutatakse teda armumaagias. Kuidas seda kõike korraldada, jäägu saladuseks. Sest inglitrompetid on tõelised jumalate taimed, keda võivad kasutada vaid tugevad ja õnnistatud.

KAJA PRÜGI

BERIT KONTSEERT KUTSUB:

RIHO SIBUL
(LAUL, KITARR)

ULLA KRIGUL
(HARMOONIUM, OREL)

VLADISLAV KORŽETS
(MÕTISKLUSED)

JÕULUKONTSERDID HINGAMISI

L 13.12 KELL 17 **PAIDE KIRIK**
P 14.12 KELL 17 **VILJANDI PAULUSE KIRIK**
T 16.12 KELL 19 **KEILA KIRIK**
K 17.12 KELL 19 **TARTU PEETRI KIRIK**
R 19.12 KELL 19 **HAAPSALU TOOMKIRIK**
L 20.12 KELL 17 **VIIMSI KIRIK**
P 21.12 KELL 17 **PÕLVA KIRIK**
E 22.12 KELL 19 **TALLINNA KAARLI KIRIK**

Piletid müügil
Piletilevis ja
kohapeal.
Hind eelmüügis 15 €,
pensionärid ja
õpilased 13 €.

ON MULLE RÄÄGITUD, ET ELAN ILMAS, KUS
EI MISKI JÄÄVALT ELAVANA PÜSI,
JA MA EI TEA, KAS SEE ON ÖNN VÕI MIS –
KESK HANGUMISI OLLA HINGAMISI.

ilm.ee

KUKU

Valguse võim

Talvine pööripäev toob kaasa kukesammud valguse poole. Kuid seni, aasta pimedaimal ajal, tuleb meil ise valgust otsida ja luua.

KUIDAS VALGUS MEID MÕJUTAB

- Hele valgus leevendab pimedal ajal kergesti tekkivat masendust.
- Kui süüa hommikusööki hästi valgustatud ruumis, väheneb hommikune unisus.
- Ebaühtlane valgustus eluruumides võib põhjustada ärevus- ja segadustunnet.
- Piisavalt valgustatud tööruum tõstab tööviljakust.
- Eredasse valgusesse, nagu ka päikesesse vaatamine pole silmadele hea.

SILMADE IGAPÄEVAHOOL

- Tehke sporti, liikuge värskes õhus.
- Arvutiga töötades tehke pause ja vaadake kaugusse.
- Silmade kuivuse vähendamiseks pilgutage silmi.

- Apteegis on müügil nn kunstpisarad, mis vähendavad silmade kuivust. Neid võib kasutada iga päev.
- Sööge mitmekesiselt.
- Silmade tervisele tulevad kasuks värvilised juur- ja puuviljad, rohelised taimed, mustikad, gojimarjad.
- Talvel võiks apteegist osta ka nn silmaviamiine – mida looduslikumad, seda parem.
- Kui silm ei ole põletikuline, aitab väsinud silma rahustada kumelikompress.
- Põletikulises silmas soodustab soe ja niiske kompress hoopiski bakterite arengut. Ka vanni ja sauna ei peaks põletikulise silmaga minema.

Mustalt säravad jõulud

Sel aastal on Hortese väljapanekus viis jõulukollektsiooni, millest võimsaimad on traditsiooniline

punane ja (üli)pidulik must.

Must jõuluvärvina võib esmapilgul tunduda ootamatu, kuid kui musta täiendavad säravvalge, hele kuld ja sätendav hõbe ning lisame pärleid, sulgi ja muid luksuselemente, saame šiki koosluse.

KAJA PRÜGI

KAJA PRÜGI

ruf

RAKETIBAAS®

Ole valmis!

Ruf tuleb suure pauguga...

Leia lähim raketibaas www.raketibaas.ee

Põnevaid ettevõtmisi jõuluvaheajal Tallinnas

Koolivaheajal tulevad paljud pered puhkama just nimelt Tallinnasse, et imetleda meie ilusas keskaegses vanalinnas püsti pandud jõulukuuske, külastada jõuluturgu ning kunstimuuseumi.

Agas lisaks nimetatutele, loomaaiale ja vabaõhumuuseumile on Tallinnas veel toredaid kohti, kus aega veeta.

■ Tallinnas Tatari tänaval ootab kõiki aktiivseid inimesi Baltimaade suurim, 1000ruutmeetiline **Segway siseseiklusrada**. Lisaks on seal põnevates neonvärvides ja erilises valguses Neon Minigolfirada, mängutuba sportlike lauamängudega nagu Nintendo Wii, suur laua-

jalgpall 8-le mängijale, lauahoki ja õhuhoki ning uudse lahendusega siseseikluspark Spiderpark, kus on 50 rajaelementi läbi kahe korruse. 1500m² pinnal ootavad köieltaskumised, trikiratas ja rula, läbipaistvad platvormid ja palju teisi huvitavaid seiklusmänge.

■ **Happy Fly batuudikeskus** asub Tallinnas Mustamäel. Keskuse peamine atraktsioon on suur batuudimaastik, mis koosneb 14 põrandaja 11 seinabatuudist ning lisaks on keskuses hiiglaslik kolmekorruselise liumägedest, labürintidest ja võimsast liutorust koosnev ronimislinnak.

■ Tallinna vanalinnas oleme jalgutamamas käinud kõik, aga kui palju me teame keskaegsetest kommetest ja elustilist, põnevatest legen-

didest, kummitusterohketest tänavatest, Tallinna päris oma muumiast ja Don Juanist? **Estonian Experience** korraldab gruppidele **vanalinnaekskursioone** ka talvel, et üheskoos astuda ajas tagasi, kujutleda end romantikahõngulisse keskaega ning lähemalt uurida iidseid kirikuid, keskaegseid gildihooned, salapäraseid siseõuesid ja kitsaid käänulisi munakivisillutisega tänavaid.

■ Märulifilme oleme kõik näinud, ent kui paljud on filmidest tuttavaid relvi päriselt proovinud? Nüüd ongi see võimalus kogenud inspektorite käe all **taktikalise laskmise keskuse lasketiirus** Tallinnas. Uuest aastast avatakse samas kohas ka tulirelvamuuseum, mis annab selge ülevaate tulirelvade arengust XIX sajandi algusest kaasajani. Pal-

9.-13. detsember 2014

Jõulukuu raamatunädal

Rahvusraamatukogus

Raamatute müük ja esitlused
Osaleb üle 50 kirjastuse
Eesti kirjandusklassika e-raamatute tutvustus
Paabeli raamatukogu "Kirjanduse piirid raamatute raamid"
Laupäev on lastepäev

Avatud: T 12.00-20.00, K-R 10.00-20.00 ja L 10.00-18.00.

Asukoht: Eesti Rahvusraamatukogu | Lisainformatsioon: www.rahvusraamatukogu.ee

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU
NATIONAL LIBRARY OF ESTONIA

SHUTTERSTOCK

jusid tulirelvi saab oma käega proovida muuseumi lasketiirus.

■ **Tallinna Botaanikaai** kasvuhoonetes ja soojades majakestes

saab põhjalikult tutvuda taimeriigiga ka talvel ning eelregistreerimisel võib tellida ekskursiooni, kus giidi saatel on võimalik tutvuda Vahe-mere maade igihalja metsaga, jalu-

Jõuluturg ootab külastajaid Tallinnas Raekoja platsil 21. novembrist kuni 10. jaanuarini.

tada Ameerika ja Aafrika kõrbetes, nautida vihmametsa lopsakust, heita pilk Austraalia ja Uus-Meremaa omapärastele taimedele.

■ Tallinna vanalinnas Kuninga tänaval asuvas XIV sajandi lõpus ehitatud hoones asub **Tallinna Huvikeskuse Kullo lastegalerii**, mis pakub põnevaid käike, ilusaid näitusi ja vahvaid töötubasid. Laste kunsti on siin majas eksponeeritud juba 30 aastat ja selle aja jooksul on olnud üle 720 näituse.

■ **Vabaõhu-uisuplatsid** Harju tänaval ja Nõmme turu liuväljal pakuvad ilusa ilmaga sportimisrõõmu nii suurtele kui väikestele! Harju tänaval uisuväli planeeritakse avada detsembri alguseks ja turu plats detsembri keskpaigaks. Liuvälja juures on ka uisulaenutus.

GERLI RAMLER

Suurepärase puhkuse spaahotellis Viiking!

TALVENAUDING

(3 päeva, 2 ööd)

Eripakkumine

kehtib 01.12.2014–28.02.2015

Hind al **75 €**/inimene kaheses toas

PAKETTI KUULUB:

- majutus kaheses toas (2 ööd)
- 2 hommikusööki
- 2 õhtusööki
- hommikumantlid toas
- hoolitsustest valikuliselt 3 protseduuri:
 - jalgademähis „Viinamarja värskus“ või lõõgastav massaaž muskusroosiõliga 40 minutit (saab valida üks kord)
 - talvine külm parafiinihoolitsus kätele eri aroomidega
 - virsiku soe parafiinihoolitsus kätele
 - teepuu soe parafiinihoolitsus jalgadele
 - ürdi-pärlivann
 - merevaigu-vannihoolitsus (vannisoolaga)
 - vahemereline vannihoolitsus (vannisoolaga)

- pressomassaaž jalgadele
- massaažitool – lõõgastava programmiga
- massaažitool – verevarustust parandava programmiga
- soolakamber
- valgusravi
- saunakeskuse ja jõusaali kasutamine lahtiolekuajadel

Check in kl 14.00, check out kl 12.00

Lisainfo: tel 449 0500 (hotelli vastuvõtt)

tel 449 0505 (müük)

e-post info@viiking.ee

Spaahotell Viiking • Sadama 15, 80012 Pärnu

TALVEMAAGIA

(2 päeva, 1 öö)

Eripakkumine

kehtib 01.12.2014–08.01.2015,

v.a 31.12

Hind al **45 €**/tuba kahele

PAKETTI KUULUB:

- majutus kahele
- hommikusöök
- saunakeskuse, basseini ja jõusaalisedmette kasutamine lahtiolekuajadel
- talvine üllatus toas ootamas
- öölokaali Kassa (N–L) sissepääs kuni südaööni tasuta (v.a eriüritustel)

Selle paketiga **kõik ravi- ja iluprotseduurid –15%**

Check in kl 14.00, check out kl 12.00

Ootame teid ka **aastavahetusel!** Meil ööbijad saavad juurde osta piduliku õhtusöögi.

Pakett kehtib vabade kohtade olemasolul. Need ja muud parimad pakkumised leiad meie kodulehelt:

www.viiking.ee

Sinu südame SPA!

Tark maandab REISIRISKE

Jõulude ja aastavahetuse paiku võtavad paljud ette puhkuse Egiptuses või Tai kuurortides, populaarsed on suusareisid Skandinaaviasse ja Austriasse.

Eestis on reisikindlustusi pakutud üle 20 aasta. Üha vähemaks jääb nende arv, kes otsustavad reisile minna kindlustuseta. Selle puudumine võib trauma või haigestumise korral kaasa tuua tohutud haiglaarved, rääkimata kõikvõimalikest lisakuludest. Need jäävad inimese enda ja ka tema lähedaste kanda.

Salva kindlustuse reisikindlustuse osakonna juhataja Epp Ulfsaki sõnul on baaskindlustuseks ter-

visekindlustus, mille alusel on kaetud kindlustatu ootamatu haigestumise, õnnetusjuhtumi või surma korral tekkinud ravi ja muud kulud. Tervisekindlustuse levinumad juhtumid on "turisti kõhugripp", seda eriti juhul, kui viibitakse soojal maal, samuti päikesepõletused ja allergilised haigused ning õnnetusjuhtumid nii täiskasvanute kui lastega.

"Lihtne kukkumine võib tähendada tõsist peatraumat, mitmeid operatsioone, sh kosmeetilise kirurgia valdkonnas. Kui siia lisada ennetähtaegne kojupöördumine ja spetsiaalse lennutranspordi kasutamine, siis tegu on summadega, milleks inimene üldjuhul valmis ei ole. Küll aga on see kõik kae-

tud reisikindlustuse poolt," tõdeb Epp Ulfsak.

Ravikulud võivad erineda geograafiliselt. Pimesoole opereerimine Tšiili erahaiglas võib maksta

112 – hädaabinumber kõikjal Euroopas

Helista 112, kui vajad kiiret abi päästjatelt, kiirabilt, politseilt!

- Ütle, mis juhtus ja kes vajab abi. Esmases info ütle, mida Sa näed või tunned, mis juhtus vahetult enne helistamist.
- Kirjelda asukohta, kuhu vajatakse abi. Lauatelefoni positsioneerides näeb Häirekeskus maja, mobiili korral piirkonda, kus asub helistaja. Õnnetuse asukoha täpselt määramiseks anna täpsustavat infot – aadress, lähedalasuvad objektid, võimalusel GPS-koordinaadid. Kui Sa ei asu sündmuskohal, anna sellest kindlasti teada.
- Kuula päästekorraldaja küsimusi ja vasta võimalikult lühidalt. Kui elu ja vara on ohus, siis saadetakse abi välja juba kõne ajal. Ära katkesta kõnet enne, kui abistamiseks vajalikud asjaolud on välja selgitatud.
- Hoia oma telefoniliin vaba, et päästekorraldaja saaks vajadusel lisateabe saamiseks või nõuannete andmiseks tagasi helistada.
- Kui olukord sündmuskohal muutus - halvenes või läks paremaks, helista kohe numbrile 112 ja anna täiendavat infot.
- Kõik hädaabikõned salvestatakse.

Tuleta ka oma perele meelde, kuidas helistada hädaabinumbrile 112! Eakale inimesele ja lapsele pane nähtavale kohale kodu aadress või asukoha kirjeldus.

Kui mobiilside võrk on hõivatud, eemalda telefonist SIM-kaart!

HÄIREKESKUS

KINDEL KIIRE ASJATUNDLIK

www.112.ee

◀ Muinasjutuline Saksa linn Rothenburg ob der Tauber, kus asub kuuluis jõulumuseum.

▶ Slovakkia keskosas asub Euroopa suurim, Liberty nime kandev jääkoobas.

VAMBOLA PAAVO

sioonide maksumuse, mille hind küündis maksimaalse kindlustussummani ehk 70 000 eurot.

“Kes soovivad puhkusel olles tegelda sukeldumise, suusatamise või purjetamisega, peaksid sõlmima kindlustuskaitsega lepingu. See on küll märksa kallim tavakindlustusest, aga kaetavad riskid on suuremad,” õpetab Epp Ulfsak.

“Kui nädalane Euroopa tervisekindlustus maksab 7.52 eurot, siis koos suusariskiga on hinnaks 15.04 eurot.”

Tema sõnul pakutakse lisariske, mis katavad kulutused looduskatastroofi, streigi või transpordiettevõtte maksevõimetuse korral.

“Kahjuks ei saa veel kindlustada reisile kaasa võetavaid lemmikloomi, kuid tulevikus kaalume seda võimalust kindlasti. Kindlustustoodete arendamisel püüame lähtuda reisijate tegelikest vajadustest.”

Kui reisieelsed askeldused kasvavad üle pea ega ole enam mahti reisibüroost või kindlustuskontorist läbi astuda, saab poliisi teha ka e-keskonnas aadressil www.salva24.ee, ja see toimib nii arvutis kui nutitefonis. Kindlustuse võib sõlmida kas või lennujaamas enne lennule asumist, et tagada hingerahu kogu puhkusereisi vältel.

VAMBOLA PAAVO

12 500 eurot, Kanada riiklikus haiglas tuleb selle eest tasuda 2000 eurot ja Valgevenes kõigest 112 eurot. Salva kindlustus on hüvitanud ka keeruliste südame- ja ajuoperat-

Ronald Harwoodi komöödia

KVARTETT

lavastaja ENN KEERD kunstnik INGRID PROOS
 oades LII TEDRE, HELENE VANNARI, FELIKS KARK, RAIVO RÜÜTEL

KÜLALISETENDUSED: 09.12 Kose Kultuurikeskuses
 26.01 Keila koolis, 03.02 Jõhvi Kontserdimajas
 04.02 Rakvere Teatris, 18.02 Paide Kultuurikeskuses

Parim jõuluingitus on TEATRIELAMUS! www.endla.ee

KOKKAMINE

koos emme ja issiga on imetore!

Käes on detsember ning siin-seal võib juba näha päkapikke piilumas.

Et jõuluootus libedamalt läheks, jagas Eveli Luik Laste Kokastuudiost Maalehega toredaid ja maitsvaid retsepte, mida ema-isa ja lapsed üheskoos kodus katsetada ning nautida saaksid.

LAVAŠIKUUSED ▾

- 1 paksem ümmargune lavašš
- värviline ürdi-maitsevõi või sulatatud juust või pesto
- paprikakuubikud
- soolapulgad

Kata lavašš maitsevõiga, kaunistava erivärviliste paprikakuubikutega ning pane "tüveks" soolapulka. Samasuguseid kuuski võib teha ka pitsast.

EVELI LUIK

MUNAMEMMED ▲

- 12 keedetud vutimuna
- 1 porgand
- musta riisi
- peterselli
- hambatikke

Lõika alumine muna alt ja ülemine pea pealt sirgeks, ühenda kaks muna hambatikuga. Pealmisele meisterda pähe porgandist kübar. Riisiteri on silmadeks-nööpideks lihtsam kasutada kui piprateri.

VAHVLIKUUSED

- 10 koonusvahvlit
 - 200 g rohelist piparkoogiglasuuri
 - tüveks Mesikäpa küpsised
 - kaunistuseks nonparelle, rosinaid, pähkleid, komme
- Kata vahvlid noa abil glasuuriga ja kleebi kohe ka soovitud kaunistused. Kuusekoonuse sisse saad peita väikese üllatuse! Kui glasuur on täielikult kuivanud, aseta vahvli sisse või küpsise peale üllatus, pigista küpsise serva glasuuriring ning vajuta koonus ettevaatlikult selle sisse.

Tallinna Kammerteater

Vabriku 12

E, 08.12 „Egon ja Indrek”, elu kahes osas

T, 09.12 Sepo Seeman „Eesti mees ja tema naine”

E, 15.12 Andrus Kivirähk „Sinised kilesussid jalas”, monokomöödia kahes vaatuses

P, 21.12 Andrus Kivirähk „Sinised kilesussid jalas”, monokomöödia kahes vaatuses

R, 26.12 „Parimad palad”. Püünel on Egon Nuter ja Indrek Taalmaa, publikut rõõmustab oma kohalolekuga president Meri! Puhas meelelahutus!

R, 02.01 Andrus Kivirähk „Sinised kilesussid jalas”, monokomöödia kahes vaatuses

L, 03.01 „Egon ja Indrek”, elu kahes osas

www.kammerteater.ee

Kõik etendused algavad kell 19. Küsi Piletilevist ja Piletimaailmast!

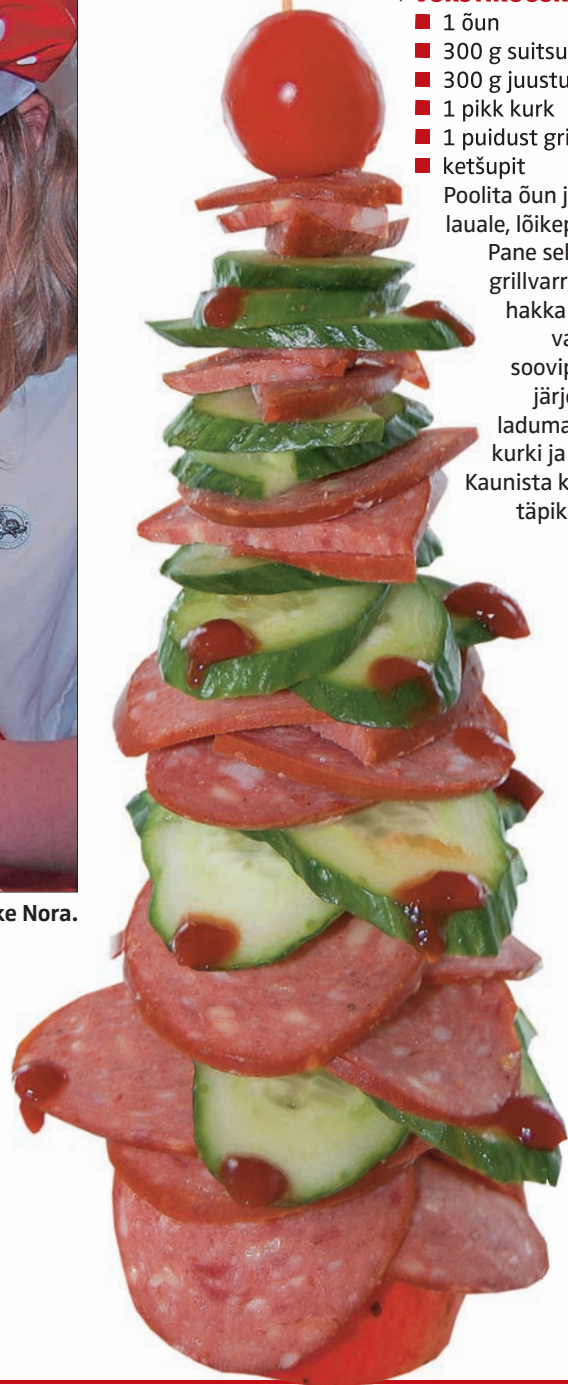

Puuviljakuuskesid valmistavad Karoliise ja Kirke Nora.

PUUVILJAKUUSED ▲

- õun ja muud meeldivad puuviljad
- porgand
- hambatikud

Poolita õun ja aseta alusele, lõikepool all. Lõika porgandi jämedam pool sirgeks ja ühenda kolme hambatiku abil õunaga. Paiguta porgandisse hambatikke nii, et alumised on pikemad ja järjest ülespoole murra hambatikke lühemaks. Tikud tuleb panna väikese kalde all, et puuviljad maha ei libiseks. Täida tikud puuviljadega, näiteks: melon, maasikad, kiivi, jõhvikad, mustikad, ananass, mandariinid. Soovi korral puista üle nonparellidega.

◀ **VORSTIKUUSK**

- 1 õun
- 300 g suitsuvorsti
- 300 g juustu
- 1 pikk kurk
- 1 puidust grillvarras
- ketšupit

Poolita õun ja aseta lauale, lõikepool all. Pane selle sisse grillvarras ning hakka ülevvalt vardasse soovipärases järjekorras laduma vorsti, kurki ja juustu. Kaunistada ketšupitapikestega.

JÕULUKONTSERDID

LENA KUURMAA JA KARL-ERIK TAUJAR

18.-30. detsembrini üle Eesti!

Piletid Piletilevist!

Eesti Muusikaagentuur

Raamat24
Neti soodsaim raamatupood

Postimees

emt

EMT Topelplus klientidele on piletid 20% soodsamad. Pakkumine kehtib kuni soodushinnaga pileteid jätkub.

SHUTTERSTOCK

Valmistame maitstva jõuluprae ise

Lihatööstuse peatehnoloog Maie Kütt tuletab meelde, millised on jõuluprae valmistamise põhilised tarkused.

Eestlane on jõulupühadeks ikka sea tapnud ja prae ahju pannud. Tänapäeval võib minna lihtsama vastupanu teed: seada sammud poodi ja osta eelküpsutatud maitsestatud lihatükk ning anda sellele ahjus viimane lihv.

Kui on tahtmine praad ise n-ö algusest lõpuni valmistada, alustage turust või lihapoest. Asjatundjate arvates tuleks ahjupraeks valida selline tükk, kus on veidi ka pekki. Üldiselt valitakse praeks kas kaela-, kintsu- või turjatükk.

Otepää Lihatööstuse Edgar peatehnoloog Maie Küti soovitusel võiks lihatükk olla kondita, kuna seda on hiljem serveerimisel parem

tükeldada. Perele piisab paarikilosest tükist.

Nüüd seisab ees maitsestatamine, ja see on korraliku prae puhul üks vastutusrikkamaid etappe.

Traditsioonilised on muidugi sool, must pipar, sibul, porgand ja miks mitte ka küüslauk.

“Väga hea maitse annab liha sinepiga määrimine, muidugi võib soovi korral lisada veel köömnleid, rosmariini ja mett. Just mesi ja sinep annavad ahjupraele mõnusa maitse. Huvitava meki annab ka õlle lisamine,” õpetab Maie Kütt.

Lihatükk tuleks maitseainetega korralikult sisse hõõruda ja lasta pool kuni tund toatemperatuuril maitsestuda. Seejärel võib selle ahju panna.

Klassikaline seapraad tuleb kõigepealt pruunistada kõrgemal temperatuuril ja edasi küpsutada pisut madalamal. Kuid eks igal perenaisel ole veel omad nipid.

Maie Küti sõnul võib teha ka nii, et sibul ja porgand pruunistatakse eraldi ning liha asetatakse küpsetusnõusse kamaraga allapoole.

“Küpsetada tuleb umbes tund, liha võib katta ka fooliumiga. Jälgida tuleb sedagi, et liha oleks puljongi sees umbes sentimeetri jagu. Seejärel tõsta liha välja ning lõigata kamarale piki- ja ristilõiked, et moodustuks ruudustik. Pärast seda asetage liha tagasi küpsetusnõusse nii, et kamar jääb peale. Edasi tuleb küpsutada umbes kaks tundi, et tekiks ilus pruun koorik.”

Korraliku jõuluprae küpsutamiseks peab varuma kuni kolm tundi. Vajalik temperatuur peaks jääma vahemikku 180–250°. Ka õppinud lihatehnoloog ei julge öelda kindlat temperatuuri ega aega. Kõik sõltub lihatüki suuruselt ja ahju võimsusest.

VAMBOLA PAAVO

Pühad ja peod võivad tulla!

Rakvere pühadetooteid on juba müügil! Õige meeleolu toob tuppa **verivorst ahjuõuntega lambasooles!** Odrakruupidest ja ehtsast toiduverest valmistatud lambasooles verivorstidele lisavad uudset puuviljast nüansi kuivatatud õunad ning ingverist, kaneelist ja kardemonist punutud maitsebuket pakub elamusi igale verivorstide austajale.

RAKVERE
Kõht täis Eesti moodi!

Tõstes piduluaale **sealiharullid verivorsti ja pohladega**, kiidavad külalised ja rõõmustad ise, sest meeleolukas maitse ühinevad vanad lemmikud uues kombinatsioonis. Taise seavälisfilee sisse on keeratud traditsiooniline odrakruupidest ja ehadast toiduverest lambasooles verivorst ning mekki lisab marjane pohlakaste. Pealegi on küpsetuskarbis liharulle väga mugav valmistada!

Ahjusoaja talverooga taldrikule tõstes võid unustada kiire argipäeva ja nautida pidulikku söömaega!

Uus!

EHTED heegelkummist

Nagu mujal maailmas, muutub ka Eesti laste seas järjest populaarsemaks heegelkummist ehete meisterdamine.

Heegelkummid on praeguse aja laste moodne käsitööhobi. Tege- mist on kummist värviliste rõn- gakestega, millest saab neid üks- teise külge heegeldades vahvaid käepaelu ja mänguasju valmistada. See on mõnus vaheldus arvu- ti taga istumisele ning tore kingi- tus igas vanuses lapsele.

“Heegelkummid on tõesti väga populaarsed, sest need on jõukohased lasteaiast lastele, pak- kudes samas mõnusat tegevust ka koolilastele. Sageli ühinevad lastega ka ema-isa ning vanava- nemad,” teab Loom Bands Ees- ti internetipoe juht Marilin Laas.

Õpetusi kaunite ehete ning vahvate loomade heegeldami- seks leiab internetist ning sage- li mõtlevad lapsed ise välja teh- nikaid, kuidas kavandatud ese- meid teostada. Kummide valik on väga lai – kümneid ja küm- neid värvitoone, nii pimedas he- lendavaid, lõhnavaid kui mum- mulisi. Valminud ehteid on tore ise kanda ja ka kinkida.

“Kuna kummid on pisikesed ja võivad suhu pannes kergesti hin- gamisteedesse sattuda, ei tohi neid kindlasti laokile jätta, kui peres kasvab alla kolmeaasta- seid lapsi,” manitseb Marilin, li- sades, et viimasel ajal on meedias esile kerkinud ka heegelkummi- de koostise ohutuse küsimus.

“Heegelkumme toodavad pal- jud firmad ning hiljuti leidis tões- ti Suurbritannias aset juhtum,

kus müügilt korjati ära suur ko- gus ohtlikke ühendeid sisalda- vaid heegelkumme. Seepärast peab lapsevanem olema teadlik, kas ostetav käsitöökomplekt on ikka ohutu. Meie suhtume sellis- tesse küsimustesse väga tõsiselt, sest meil on endal lapsed, kelle tervis on meie jaoks kõige täht- sam,” tõdeb Marilin. “Seetõttu oleme enda partneriteks võtnud vaid firmasid, kelle tooted vasta- vad Euroopa Liidu tervisekaitse normidele.”

Kuna palja silmaga on ras- ke vahet teha, kas tegu on kvali- teetse tootega, soovib Marilin enne ostu sooritamist uurida, kas müüja on usaldusväärne ja kas maaletooja kodulehel või pakendi on infotoodete ohutuse koh- ta. Kui toote kvaliteet on lapseva- nemale oluline, ei saa alati läh- tuda hinnast. Ostja peaks olema kindel, et tooted on läbinud kõik vajalikud tervisekaitse testid.

Heegelkummide turvalisu- se testide käigus on muu hulgas hinnatud mänguasja mehaani- list ja füüsilist ohutust, tuleoh- tlikkust ja hulga keemiliste ele- mentide eritumise lubatud taset, näiteks tervisele ohtlike ainete plii ja ftalaatide sisaldust. Viida- tud normide vastu eksimine oli põhjuseks ka Suurbritannia juh- tumi puhul.

“Aga tegelikult ei peaks hee- gelkumme kasutamises üle muret- sema, sest need on väga toredad käsitöövahendid, mis arendavad laste loovust. Loom Bandsi kum- mid meeldivad tõesti kõigile – nii tüdrukutele kui poistele,” usub Marilin.

GERLI RAMLER

Heegelkumme üksteise külge heegeldades saab neist vahvaid mänguasju ja käepaelu meisterdada.

GERLI RAMLER

Parim heegelkummide e-pood Eestis:
www.loombands.ee

Meisterdamis- ideed ja õpetused leiad meie Facebooki-lehelt:

www.facebook.com/LoomBandsEesti

TASUB TEADA

Mänguasjade ohutuse testid

- EN 71 1, 2, 3 testide käigus hinnatakse mänguasja mehaanilist ja füüsilist ohutust, tuleohtlikkust ja hulga keemiliste elementide eritumise lubatud taset (sealhulgas raskmetallide, nt plii sisalduse taset).
- EN 71 testide läbimine on eelduseks CE-sertifikaadi saamisel.
- EN 14372:2004 6.3.2 testidega kontrollitakse ftalaatide sisaldust tootes. Ftalaadid annavad toodetele elastsust, kuid on tervisele kahjulikud.

Allikas: www.loombands.ee

Loom Bands Eesti – heegelkummide jae- ja hulgemüük
5818 2411; info@loombands.ee

HEEGELSERV

käterätile ja linikule

Veel on aega kaunistada pühadeks kodu ning täita ka jõuluvana kingikotti.

Need kaks heegelmustrit on mu lemmikud. Sest neil on kahtlemata parim tööerguse ja tulemuse suhe.

■ **Käteräti** serva puhul on mõistlik teha väike tööproov, et planeerida, mitu lillesaki serva mahub. Paraku pean tunnustama, et mina ei tee seda kunagi, vaid harutan ja sätin mustri poole töö pealt väikese pettusega paika.

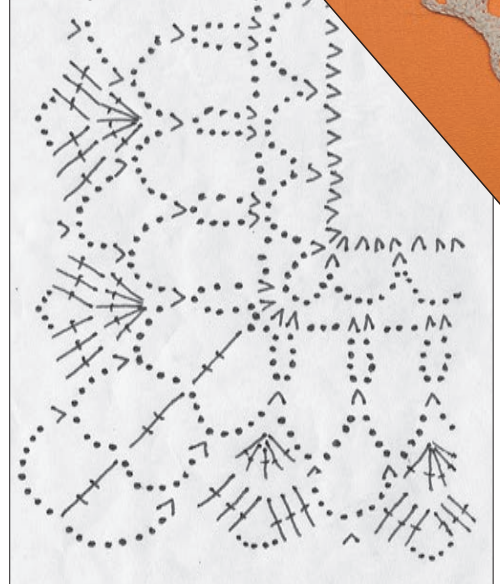
Vaadake seda esimest mustri-rida, kus kolme õhksilma järel tekite kolmest sambast saki. Kui tahate lillesaki selgemat väljajoonistumist, alustage esimese sambaga mitte viiendast, vaid kuuendast või seitsmendast silmast. Kõik oleneb ju ka niidi ja heegelnõela jämedu-

sest. Selle mustri juures meeldib mulle tegelikult just see, et ükskõik kui tihe ja isegi lokiline muster väljale kukub, on seda lihtne aurutriikrauaga sakkidest sikutades paika sättida.

■ **Liniku** serva heegelmuster on samuti lihtne, aga tulemus õhuline, rikkalik ja luksuslik. Olen selle mustri ümbritsenud jõululaudlina, aga ka väiksema räti leivakorvile asetamiseks.

■ **Koekiri:** täpp tähistab õhksilmust, v kinnissilmust või ühekordset silmust, läbikriipsutatud kriips tähistab aga kindlasti sammast, mille tegemiseks keerutatakse enne samba tegemist üks kord lõng ümber heegelnõela. Seda sammast on nimetatud nii ühekordseks kui ka kahekordseks sambaks.

Liniku serva koekirja skeem.

KAJA PRÜGI

REGIO

KAUGED MAAD KOJU KÄTTE!

Regio atlas on parim jõulukink ja hea abimees igale rändajale, olgu ta suur või väike, reisigu ta autoroolis või kondimootoriga. Vali Lotte atlas, uhiuus Suur-Tallinna atlas, Eesti-, Balti riikide või Euroopa teedeatlas!

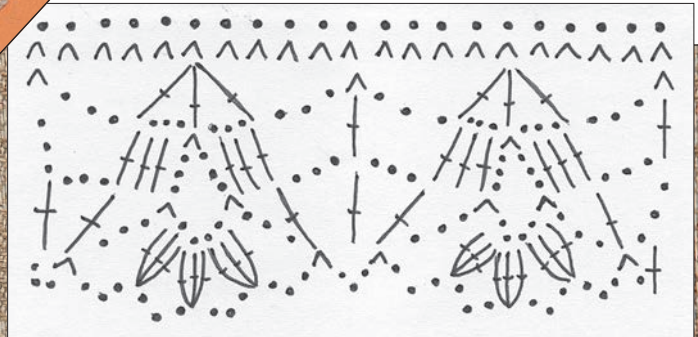
Või kingi kauged maid armastavale sõbrale hoopis põnevad hetked tugitoolis, kus ta saab mõnuga uut Maiasmoka atlasit uurida ja haaravaid lugusid nautida. Avasta, kust on õigupoolest pärit Pavlova kook ja Kinderi üllatusmuna või kus maailma otsas maiustatakse putukate ja samblikukommidega.

ATLASED ON MÜÜGIL:

Apollo ja Rahva Raamatu kauplustes, kaubanduskeskustes, R-kioskites, postkontorites, Statoili, Premium7 ja paljudes teistes tanklates üle Eesti

Käteräti serva koekirja skeem.

SVEN ARBET

Stage Entertainment Touring Productions & 20th Century Fox esitlevad

JÄÄAEG LIVE!

 KINGI
JÕULUKINK,
MIS
EI MAHU
KARPI!

Mammuti mõõtu
jäätendus kogu perele!

16.-18. JAANUARIL

**EESTI
KEELES!**

SAKU SUURHALLIS

PILETEID MÜÜB TICKETPRO

www.fbi.ee
www.IceAgeLive.ee

Teistmoodi KAELARÄTIK

Kaelaräti sidumise õpetusi on ilmunud nii ajakirjades kui esitletud videotel internetis.

Aga kui ise siduma hakkad, jäävad sõlmed-rätikuotsad pahatihti vales kohas valusalt silma.

Siinkohal tutvustan üht lihtsat rätikutegu. Vaja läheb lõiget, tükki kangast ja õmblusmasinat. Aga tulemuseks on mitmeti kantav kaelarätt, mis lisab igapäevarõivale värvi ning vajadusel aitab katta liiga suurt dekolteed. Miks mitte valmistada selline rätt ka kingituseks.

Tore on rätiku juures ka see, et olenevalt sellest, kui suure osa rätikut aasast läbi tõmbad, saavutad erineva väljanägemise.

ÕMBLEMINE

■ Rätiku õmblemiseks vajad umbes 40 cm pikkust ja 140 cm laiust siidist või viskoosist kangast. Täis-

siidist salli või rätikut soovitaksid juba meie emad ja vanaemad kaelas kanda – pidavat hästi aitama kurguhädade puhul.

■ Lapi kangas pooleks, parem pool sissepoole.

■ Aseta lõige kangale ning lõika välja. Lisan lõike joonise, kuid seda võite ka omatahtsi muuta: suuremaks, väiksemaks...

■ Õmble rätiku küljed kokku ja jätka pikemasse otsa ava, kust saad rätiku ümber pöörata.

■ Triigi õmblused siledaks ja õmble pikemasse otsa aas. Selleks keera ots 4–5 cm tagasi, nii et lõikeserv jääks õmbluse alla.

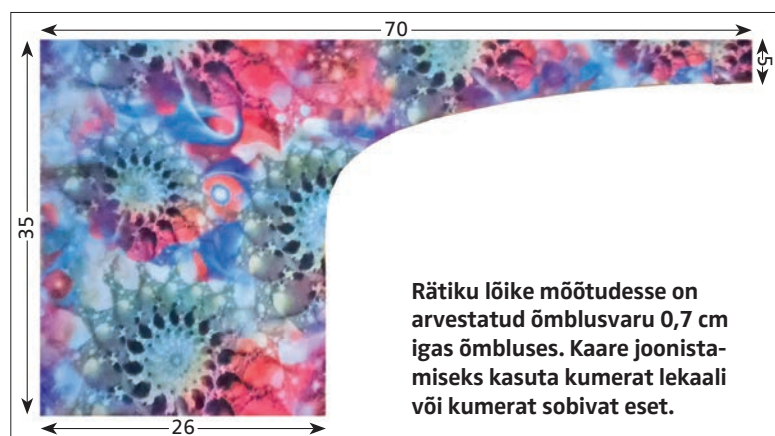
■ Aasast saad rätiku kaela sidumisel ühe nurga läbi tõmmata ja nõnda moodustub kaunis seos. Rätiku kaela sidumisel laske oma fantaasial lennata.

ILME ALANDI

Tallinna Tehnikakõrgkooli rõiva- ja tekstiiliteaduskonna õppejõud

Erinevaid võimalusi rätiku sidumiseks.

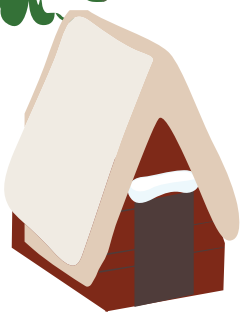

Rätiku lõike mõõtudesse on arvestatud õmblusvaru 0,7 cm igas õmbluses. Kaare joonistamiseks kasuta kumerat lekaali või kumerat sobivat eset.

Vanamõisa Jõulumaa

11.-19.12 SAUE VALLAS
VANAMÕISA VABAÕHUKESKUSES

**13.-14.12 JÕULUMAA KOOS JÕULUTURUGA AVATUD
PEREDELE KELL 10.00-18.00**

SEPIKODA

**KEHRA
NUKUTEATRI
JÕULUETENDUSED**

**PÄKAPIKKUDE
SÖÖGIMAJA**

JÕULUVANA JÕULUKODA

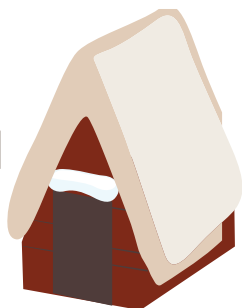

JÕULUTURG

**13.-14.
DETSEMBRIL**

JÕULUTALL MEISTERDAMISE PÜSTKODA

**KELGUMÄGI, LUMELINN,
UISUPLATS, SUUSARAJAD
(LUME OLEMÄSOLUL)**

JÕULURONG

**PROGRAMM JA
TEGEVUSED JÕULULAVAL**

**13.-14.12 PEREPILET 15 €, ÜSIKPILET 5 €,
ALLA 3 ELUAASTAT SISSEPÄÄS TASUTA**

WWW.VABAÕHUKESKUS.EE

*SAME soovib kõigile
kauneid valgeid jõule!*

SAME

on 1992.a. asutatud
masinatööstusettevõte,
mis tegeleb Jõgevamaal
Tabiveres masinate ja
seadmete tootmisega.

Toodangu hulka kuuluvad kultivaatorid,
lumepuhurid, liivapuisturid,
V-tüüpi lumesahad, hooldusniidukid, kett-
võsaniidukid ja metsaveohaagised.

SB190H-HY

VPT 280/320/360/400

VP150/180/210/240/280/320

DS1500

OÜ SAME Tabivere, Tabivere vald 49127, Jõgevamaa
Tel776 6950 info@same.ee www.same.ee